

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Wojciech Kutyla

KNO.410.011.01.2015
P/15/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/007 – Wdrożenie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontroler	Teresa Małgorzata Zębala, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 15564
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Edukacji Narodowej, al. J. Ch. Szucha 25, 00-918 Warszawa, zwane dalej „Ministerstwem” lub „MEN”
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Zalewska, Minister Edukacji Narodowej (sprawuje urząd Ministra Edukacji Narodowej od dnia 16 listopada 2015 r., poprzednio w okresie od 27 listopada 2013 r. do 16 listopada 2015 r. urząd Ministra Edukacji Narodowej sprawowała Joanna Kluzik-Rostkowska)

(dowód: akta kontroli str. 1)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie¹ Najwyższej Izby Kontroli w Ministerstwie Edukacji Narodowej zapewniono wdrażanie Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019² (dalej: „Rządowy Program”). Ministerstwo we właściwy sposób realizowało zadania/działania zawarte w Rządowym Programie, dotyczące wzmocnienia mechanizmów i struktur służących ograniczeniu korupcji. Określony został sposób realizacji zadań, wynikających z Rządowego Programu. Zadania i działania (w tym zadania stałe) Rządowego Programu realizowane są w MEN w ramach funkcjonującego systemu kontroli zarządczej. Zadania realizowane były zgodnie z opracowanym na podstawie Rządowego Programu Planem realizacji zadań/działań Rządowego Programu w części dotyczącej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli Minister Edukacji Narodowej (dalej: „Minister”) we właściwy sposób delegował członka kierownictwa Ministerstwa do udziału w pracach instytucji wdrażającej Rządowy Program, tj. Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynacji i Monitorowania Wdrażania Rządowego Programu³. Osoba ta była także szefem grupy roboczej dla realizacji działań, których MEN jest realizatorem wiodącym, tj. działań: 15.1. Realizacja edukacji antykorupcyjnej zgodnie z celami i treściami nauczania określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego i 15.2. Upowszechnianie materiałów dydaktycznych i informacyjnych wspomagających nauczycieli w realizacji zagadnień dotyczących przeciwdziałania korupcji.

Stanowisko koordynujące realizację Rządowego Programu utworzone zostało w Ministerstwie bez zwiększenia stanu etatowego w urzędzie. Miesięczne opóźnienie w powołaniu koordynatora Rządowego Programu nie miało wpływu na przebieg wdrażania Rządowego Programu. Koordynator właściwie wykonywał zadania wyznaczone w Rządowym Programie.

NIK zwraca uwagę na opóźnienie w opracowaniu Planu realizacji zadań/działań Rządowego Programu w części dotyczącej Ministerstwa Edukacji Narodowej w stosunku do harmonogramu przyjmowania planów. Nieopracowanie przez koordynatora planu dla realizacji zadań/działań zgodnie z harmonogramem ich przyjmowania określonym

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według skali 3-stopniowej byłoby utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Stanowiącego załącznik do uchwały nr 37 Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2014 r. (M.P. z 2014 r., poz. 299).

³ Utworzonego zarządzeniem nr 69 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 października 2014 r. (M. P. z 2014 r., poz. 954).

w Rządowym Programie spowodowane było opóźnieniami organizacyjnymi instytucji wdrażającej Rządowy Program.

Zadania/działania określone w Rządowym Programie mają charakter ciągły i większość z nich realizowana była w MEN przed uchwaleniem Rządowego Programu. Prace związane z opracowaniem planu realizacji zadań/działań Rządowego Programu rozpoczęły się w styczniu 2015 r.

W Ministerstwie funkcjonują rozwiązania wspierające przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym. Dokumentem regulującym podstawowe wymagania etyczne wobec pracowników MEN są *Wytyczne w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz zasad etyki korpusu służby cywilnej*. W MEN podjęte zostały działania w celu upowszechnienia tych zasad, m.in. takie jak: zamieszczenie zasad na stronie intranetowej urzędu obsługującego Ministra; członkowie korpusu służby cywilnej zostali zobowiązani do zapoznania się z zasadami i złożenia stosownego oświadczenia; zorganizowane zostały szkolenia z etyki dla pracowników; służba przygotowawcza obejmuje obszar wiedzy *etyka w służbie cywilnej*; wskazane zostały osoby, do których pracownicy mogą się zwrócić w zakresie doradztwa etycznego; w tym informowania o potencjalnych nieprawidłowościach i rozstrzygania dylematów etycznych. W MEN funkcję tę pełni dwóch pracowników, jeden z kadry dyrektorskiej i jeden spośród pozostałych pracowników.

Wśród pracowników urzędu obsługującego Ministra upowszechniano wiedzę w zakresie zagrożeń korupcyjnych i konfliktu interesów z wykorzystaniem intranetu, w którym utworzona została (z dniem 13 maja 2011 r. i uaktualniona w dniu 19 sierpnia 2015 r.) zakładka „Antykorupcja”.

Organizowano i prowadzono szkolenia w zakresie przeciwdziałania korupcji i konfliktowi interesów, w których wzięło udział 77 pracowników Ministerstwa.

Ponadto w ramach zadania w zakresie analizowania informacji o występowaniu nieprawidłowości w funkcjonowaniu urzędu, MEN wykorzystuje wyniki analizy skarg i wniosków w pracy bieżącej oraz w procesie planowania kontroli przeprowadzanych przez pracowników Ministerstwa.

W harmonogramie planu realizacji zadania nr 15 w zakresie działania 15.1 i 15.2 został określony tylko termin rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych działań, w związku z czym, w przypadku działań realizowanych w perspektywie czasowej dłuższej niż rok brak jest, w ocenie NIK, możliwości stwierdzenia, jakie elementy działania będą realizowane w poszczególnych latach.

W MEN nie zidentyfikowano potrzeby określenia grup zawodowych/stanowisk pracy w oświacie zagrożonych korupcją. W opisach stanowisk kierujący komórką organizacyjną w MEN wskazują, które stanowiska pracy są zagrożone korupcją.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli w Ministerstwie realizowane były we właściwy sposób działania określone w Rządowym Programie, dotyczące wzmocnienia mechanizmów i struktur służących ograniczeniu korupcji. Dokonano przeglądu i oceny efektywności działania aktów prawnych pod kątem obniżenia ryzyka wystąpienia korupcji, w szczególności w zakresie ograniczenia uznaniowości przy podejmowaniu decyzji przez urzędników administracji publicznej, opracowano i wdrożono mechanizm efektywnego wdrażania wniosków *de lege ferenda* zgłaszanych przez NIK. Realizowano edukację antykorupcyjną zgodnie z celami i treściami nauczania określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego, upowszechniano materiały dydaktyczne i informacyjne, wspomagające nauczycieli w realizacji zagadnień dotyczących przeciwdziałania korupcji, w tym powstał program „Etyka nie tylko dla smyka”, w którym uczestniczy 219 szkół podstawowych. Przeprowadzono seminarium podsumowujące pilotaż projektu, a na portalu Scholaris opublikowano pięć scenariuszy zajęć na temat korupcji. Tematyka antykorupcyjna poruszana była także w organizowanych w całym kraju konferencjach dla dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów, dotyczących nowych zasad zaopatrzenia uczniów w podręczniki szkolne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie do realizacji zadań/działań wynikających z Rządowego Programu

Opis stanu
faktycznego

1.1. W Ministerstwie zostało utworzone stanowisko koordynatora Rządowego Programu bez zwiększenia stanu etatowego w urzędzie.

W nawiązaniu do pisma Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych z dnia 7 maja 2014 r. (nr DN-A-0310-23/2014), przypominającym o obowiązku powołania koordynatora Rządowego Programu, Dyrektor Generalny MEN w piśmie z dnia 28 maja 2014 r. zwrócił się do:

- dyrektora Biura Kontroli i Audytu o realizację zadań w zakresie przeciwdziałania korupcji w MEN, przygotowanie stosownych zmian w regulaminie organizacyjnym Ministerstwa z uwzględnieniem zadań w zakresie działania Biura Kontroli i Audytu (BKA), wskazanie koordynatora realizacji Rządowego Programu i uzupełnienie opisu stanowiska pracy wyznaczonego pracownika;
- dyrektora Departamentu Jakości Edukacji o wskazanie pracowników odpowiedzialnych za współpracę z koordynatorem Rządowego Programu i realizację działań, dla których MEN zostało wyznaczone w Rządowym Programie jako realizator wiodący, tj. w ramach zadania 15. Tworzenie i realizacja społecznych programów i kampanii edukacyjnych, działań: 15.1. Realizacja edukacji antykorupcyjnej zgodnie z celami i treściami nauczania określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz 15.2. Upowszechnianie materiałów dydaktycznych i informacyjnych wspomagających nauczycieli w realizacji zagadnień dotyczących przeciwdziałania korupcji;
- dyrektorów pozostałych komórek organizacyjnych Ministerstwa o realizację Rządowego Programu zgodnie z właściwością i przekazywanie dokumentów koordynatorowi.

(dowód: akta kontroli str. 58-72)

1.2. Do pełnienia funkcji koordynatora Rządowego Programu dyrektor Biura Kontroli i Audytu w piśmie z dnia 9 czerwca 2014 r. wskazał p. Aleksandrę Lisek, Radcę Ministra w Wydziale Kontroli Instytucjonalnej Biura Kontroli i Audytu MEN.

Minister Edukacji Narodowej w piśmie z dnia 10 czerwca 2014 r. poinformował Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych o wyznaczeniu w MEN koordynatora Rządowego Programu.

Wskazana spośród pracowników Biura Kontroli i Audytu osoba pełniąca funkcję koordynatora Rządowego Programu posiada doświadczenie zawodowe w obszarze kontroli w administracji publicznej, w tym na samodzielnych stanowiskach, pozwalające na skuteczne wypełnianie powierzonego zadania. Wskazanie koordynatora miało charakter imienny, nie wiązało się ze zmniejszeniem zadań realizowanych na zajmowanym stanowisku Radcy Ministra, w związku z czym zadania związane z koordynowaniem Rządowego Programu nie zostały umieszczone w opisie stanowiska pracy. W ramach rozwoju kompetencji zawodowych koordynator uczestniczyła w dwóch szkoleniach adresowanych do koordynatorów Programu: *Etyka, przeciwdziałanie korupcji i konfliktów interesów* organizowanym przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej (listopad 2014 r.) oraz *Przeciwdziałanie korupcji* organizowanym przez Departament Kontroli i Nadzoru Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (październik 2015 r.).

Koordynowanie działań MEN związanych z realizacją zadań wynikających z Rządowego Programu usytuowane w Biurze Kontroli i Audytu znalazło odzwierciedlenie w zapisach regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej⁴. Zgodnie z § 32 ust. 1 pkt 22 ww. regulaminu do zakresu działania Biura Kontroli i Audytu należą zagadnienia i sprawy dotyczące koordynacji Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019.

⁴ Załącznik do zarządzenia nr 2 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2015 r. (Dz. Urz. MEN z 2015 r., poz. 3 ze zm.).

Ponadto odpowiednio zapis ten uwzględniony został w wewnętrznym regulaminie organizacyjnym Biura Kontroli i Audytu (w § 7 pkt 5), zatwierdzonym w dniu 1 lipca 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 45-47, 53-57, 73-88)

1.3. Sposób realizacji zadań wynikających z Rządowego Programu określony został w zapisach regulaminu organizacyjnego Ministerstwa oraz w piśmie Dyrektora Generalnego z dnia 28 maja 2014 r., o którym mowa w pkt 1.1.

1.4. Przydział zadań wynikających z Rządowego Programu dla poszczególnych komórek organizacyjnych ujęty został w postanowieniach ogólnych regulaminu organizacyjnego MEN. Zgodnie z § 5 pkt 11 ww. regulaminu do zadań departamentów należy – w ramach zakresów ich działania – realizowanie i monitorowanie zadań wynikających z aktów normatywnych, programów rządowych i innych dokumentów, a także z poleceń członków kierownictwa Ministerstwa. W związku ze standardem kontroli zarządczej nr II.A.3⁵ w § 5 pkt 14 regulaminu organizacyjnego MEN departamenty zobowiązane zostały do zapewnienia funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w dziale administracji rządowej – oświata i wychowanie. Ponadto, w celu właściwego zabezpieczenia w zakresie specjalistycznej wiedzy koordynowania działań, dla których MEN jest realizatorem wiodącym, zadania związane z koordynowaniem działań 15.1 i 15.2 powierzone zostały pracownikowi Departamentu Jakości Edukacji MEN.

(dowód: akta kontroli str. 2-52, 59)

1.5. W MEN nie tworzone odrębnych mechanizmów przekazywania informacji odnośnie realizacji Rządowego Programu, zarówno w obrębie Ministerstwa, jak i z podmiotami zewnętrznymi. Przekazywanie informacji w MEN odbywa się za pomocą poczty elektronicznej, Internetu oraz systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD). Biuro Kontroli i Audytu pozyskuje potrzebne informacje i dokumenty w drodze bieżących kontaktów z komórkami organizacyjnymi MEN. Komunikowanie się z podmiotami zewnętrznymi odbywa się z wykorzystaniem poczty elektronicznej, systemu elektronicznej platformy usług administracji publicznej (e-PUAP) oraz telefonów. Ponadto koordynator uczestniczył w spotkaniach koordynatorów Rządowego Programu, organizowanych przez Wydział Analiz Departamentu Porządku Publicznego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, podczas których przekazywane były bieżące zagadnienia związane z realizacją Rządowego Programu. Spotkania te stanowiły również forum wymiany doświadczeń, szczególnie w dziedzinie upowszechniania informacji o dobrych praktykach związanych z implementowaniem w ministerstwach rozwiązań antykorupcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 58-59)

1.6. Terminy opracowania planu realizacji w MEN zadań/działań w zakresie Rządowego Programu nie wynikały z harmonogramu przyjmowania planów, ujętego w uchwale nr 37 Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2014 r., lecz związane były z datą utworzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynacji i Monitorowania Wdrażania Rządowego Programu.

Pierwsze posiedzenie Zespołu, na którym przedstawiono *Informację na temat opracowania planów realizacji zadań lub działań Programu*, odbyło się 2 grudnia 2014 r. Zgodnie z ustaleniami podjętymi podczas pierwszego posiedzenia, sekretarz Zespołu pismem z 5 grudnia 2014 r. (znak: DPP-A-0052-1-33/2014) poinformował o planowanym na 17 grudnia 2014 r. spotkaniu dla koordynatorów realizacji programu. Plan realizacji zadań/działań Rządowego Programu w części dotyczącej MEN został opracowany na podstawie wytycznych przekazanych na spotkaniu koordynatorów w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w dniu 17 grudnia 2014 r. Koordynatorzy zostali poinformowani o harmonogramie przygotowywania planów realizacji Rządowego Programu

⁵ Zgodnie ze standardem kontroli zarządczej nr II.A.3 struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. Komunikat nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. M.F. Nr 15, poz. 84).

w ministerstwach. Terminy określone dla przygotowania poszczególnych części planów realizacji Rządowego Programu w ministerstwach, mierniki, forma zakończenia, skala dla oceny ryzyka – zostały przedstawione przez MSW w prezentacji.

Pierwszy projekt planu realizacji Rządowego Programu w MEN (bez działań 15.1 i 15.2) został przesłany do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych 13 lutego 2015 r. Ostateczny projekt planu realizacji w MEN Rządowego Programu, zawierający również działania 15.1 i 15.2, dla realizacji których przedstawiciel MEN w Zespole wskazany został jako szef grupy roboczej, został przesłany do MSW 5 marca 2015 r., zgodnie z harmonogramem przedstawionym koordynatorom podczas spotkania 17 grudnia 2014 r. W związku z wymaganiem przez MSW trzech osobnych planów, tzn. Planu realizacji zadań/działów Rządowego Programu na lata 2014-2019 koordynowanych przez MSW, Planu realizacji działań, dla których koordynatorem jest MEN oraz Planu realizacji zadań stałych Rządowego Programu 2014-2019, trzy oddzielne dokumenty podpisane przez Podsekretarza Stanu w MEN zostały przesłane do MSW 10 marca 2015 r.

Określone w Rządowym Programie zadania/działania mają charakter ciągły, większość z nich była realizowana w MEN przed wejściem w życie uchwały nr 37 Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 2014 r. Prace związane z opracowaniem planu realizacji zadań/działów Rządowego Programu rozpoczęły się w styczniu 2015 r. W związku z tym, zgodnie z zasadami planowania, w przedstawionym przez MEN Planie realizacji zadań/działów Rządowego Programu w harmonogramie w kolumnie „Termin rozpoczęcia” w większości pozycji Planu wskazano rok 2015.

W MEN w latach 2014-2015 nie były wprowadzane zmiany do Planu realizacji zadań Rządowego Programu.

W dniu 23 kwietnia 2015 r. Podsekretarz Stanu w MEN przesłał do Ministra Spraw Wewnętrznych, Przewodniczącego Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynacji i Monitorowania Rządowego Programu, informację o realizacji zadań i działań w zakresie Rządowego Programu realizowanych w MEN w 2014 r.

Ponadto w dniu 21 sierpnia 2015 r. podpisane zostało przez Podsekretarza Stanu w MEN i przesłane do MSW sprawozdanie z realizacji działań Rządowego Programu za I półrocze 2015 r., dla których szefem grupy roboczej jest Minister Spraw Wewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 100-106, 128-142, 227-270)

1.7. Minister Edukacji Narodowej pismem z dnia 21 listopada 2014 r. (nr BO.WP.004.1.2014) poinformował Ministra Spraw Wewnętrznych, że do udziału w pracach Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynacji i Monitorowania Wdrażania Rządowego Programu wyznaczona została p. Joanna Berdzik, Podsekretarz Stanu w MEN. Na posiedzeniu Zespołu w dniu 2 grudnia 2014 r. p. Joanna Berdzik wskazana została jako szef grupy roboczej dla realizacji działań, których MEN jest realizatorem wiodącym, tj.:

- 15.1. Realizacja edukacji antykorupcyjnej zgodnie z celami i treściami nauczania określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego,
- 15.2. Upowszechnianie materiałów dydaktycznych i informacyjnych wspomagających nauczycieli w realizacji zagadnień dotyczących przeciwdziałania korupcji.

Sposób koordynacji i realizacji zadań w powyższej grupie roboczej wynikał ze specyfiki systemu oświaty. Szkoły zobligowane są do realizowania podstawy programowej kształcenia ogólnego. W ramach działania nr 15.1 uczniowie gimnazjum oraz szkoły ponadgimnazjalnej realizują obowiązkowe treści nauczania, dotyczące zapobiegania korupcji, ustalone w podstawie programowej⁶.

Działanie nr 15.2 realizuje Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie (ORE), podlegający Ministrowi Edukacji Narodowej, którego celem jest podejmowanie i realizacja działań na rzecz podnoszenia jakości edukacji zgodnie z polityką oświatową państwa w obszarze kształcenia ogólnego i wychowania oraz zgodnie z wprowadzanymi zmianami w systemie

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.).

oświaty. Na mocy porozumienia o współpracy zawartego w dniu 5 marca 2014 r. ORE realizuje wspólnie z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym (dalej: „CBA”) pilotaż projektu edukacyjnego „Etyka nie tylko dla smyka”, skierowanego do nauczycieli i uczniów klas I-III szkoły podstawowej, rodziców i środowiska lokalnego, w celu zwiększenia roli środowiska oświatowego w kształtowaniu postaw etyczno-moralnych.

W związku ze specyfiką tych działań nie organizowano posiedzeń grupy roboczej.

Prace realizowane przez szefa grupy roboczej w zakresie realizacji działań przypisanych MEN, poza protokołami z posiedzeń Międzyresortowego Zespołu ds. Koordynacji i Monitorowania Wdrażania Rządowego Programu, nie były odrębnie dokumentowane.

(dowód: akta kontroli str. 99, 374-376, 381-453)

Funkcję Podsekretarza Stanu w MEN oraz szefa grupy roboczej p. Joanna Berdzik pełniła do dnia 17 listopada 2015 r. Do czasu zakończenia czynności kontrolnych w Ministerstwie nie wyznaczono nowego członka Międzyresortowego Zespołu i szefa grupy roboczej dla realizacji działań, których MEN jest realizatorem wiodącym.

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3 lit. a zarządzenia nr 69 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 października 2014 r. w sprawie utworzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynacji i Monitorowania Wdrażania „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019”, w skład Zespołu wchodzi osoba wyznaczona przez Ministra Edukacji Narodowej w randze sekretarza lub podsekretarza stanu.

W sprawie aktualnego etapu prac nad zapewnieniem udziału MEN w pracach Międzyresortowego Zespołu Minister Edukacji Narodowej Pani Anna Zalewska wyjaśniła, że w Ministerstwie analizowane są zadania przewidziane do realizacji przez MEN, w tym również wynikające z Rządowego Programu. Sposób realizacji zadań przypisanych MEN w Rządowym Programie oraz kwestia zapewnienia udziału Ministerstwa w pracach Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynacji i Monitorowania Wdrażania „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019” będą wypadkową priorytetów Rządu w sprawie sposobów realizacji Rządowego Programu oraz wyników analizy przeprowadzonej w zakresie działań antykorupcyjnych w MEN.

(dowód: akta kontroli str. 1, 495-497)

1.8. Zadania i działania (w tym zadania stałe) Rządowego Programu realizowane są w MEN w ramach funkcjonującego systemu kontroli zarządczej, na podstawie art. 68-71 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷ oraz „Standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych”, stanowiących załącznik do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych.

Dla zapewnienia właściwego funkcjonowania kontroli zarządczej, w regulaminie organizacyjnym MEN wprowadzono zapisy określające kompetencje na każdym szczeblu zarządzania (dyrektorzy komórek organizacyjnych § 12 ust. 2, zastępcy dyrektorów § 12 ust. 7, naczelnicy wydziałów § 13 ust. 4, pracownicy § 13 ust. 7). Na wymienionych szczeblach wykonywane są zadania związane z zarządzaniem ryzykiem. Ryzyka korupcyjne są przedmiotem analizy w MEN na wszystkich szczeblach zarządzania, a raportowanie o nich odbywa się zgodnie z przyjętym systemem kontroli zarządczej. W kontrolowanym okresie nie sporządzano odrębnej diagnozy w zakresie zagrożeń i ryzyk korupcyjnych w MEN (występujących lub potencjalnych).

W MEN nie zidentyfikowano potrzeby określenia grup zawodowych/stanowisk pracy w oświacie, zagrożonych korupcją. W opisach stanowisk kierujący komórką organizacyjną w MEN wskazuje, które stanowiska pracy są zagrożone korupcją. Dotychczas nie stworzono wykazu tych stanowisk. Odnosi się to zarówno do Ministerstwa, jak i do stanowisk w oświacie.

W Ministerstwie funkcjonują rozwiązania wspierające przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym. Dokumentem regulującym podstawowe wymagania etyczne wobec pracowników MEN są *Wytyczne w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz zasad etyki korpusu służby cywilnej*, przyjęte zarządzeniem nr 70 Prezesa Rady Ministrów

⁷ Dz. U. z 2013 r., poz.885 ze zm.

z dnia 6 października 2011 r.⁸ Dokument ten zawiera zasady dotyczące pełnienia służby, sposobu wykonywania obowiązków oraz konstytucyjnych powinności. W celu upowszechnienia tych zasad w MEN podjęte zostały m.in. takie działania, jak: zamieszczenie zasad na stronie intranetowej urzędu obsługującego Ministra; członkowie korpusu służby cywilnej zostali zobowiązani do zapoznania się z zasadami i złożenia stosownego oświadczenia; zorganizowane zostały szkolenia z etyki dla pracowników; służba przygotowawcza obejmuje obszar wiedzy *etyka w służbie cywilnej*; wskazane zostały osoby, do których pracownicy mogą się zwrócić w zakresie szeroko rozumianego doradztwa etycznego, w tym informowania o potencjalnych nieprawidłowościach i rozstrzygania dylematów etycznych. Obecnie w MEN taką funkcję pełni dwóch pracowników – jedna osoba z kadry dyrektorskiej i jedna osoba spośród pozostałych pracowników. Koordynator Rządowego Programu w MEN uczestniczy w pracach Forum Wymiany Doświadczeń Koordynatorów Resortowych. W celu upowszechniania wśród pracowników wiedzy na temat zagrożeń korupcyjnych i konfliktów interesu, w intranecie utworzona została z dniem 13 maja 2011 r. i uaktualniona w dniu 19 sierpnia 2015 r. zakładka „Antykorupcja”.

(dowód: akta kontroli str. 8-10, 28-131, 156-167, 215-226)

Przewidzianych do realizacji w 2015 r. siedem zadań stałych z Rządowego Programu wykonywanych było przez MEN (wg stanu na dzień 10 listopada 2015 r.) w sposób następujący:

- Zadanie 1. Cykliczne opracowywanie diagnoz w zakresie zagrożeń i ryzyk korupcyjnych występujących i potencjalnych; cykliczne, roczne sprawozdanie przedmiotowej kwestii ministrowi/kierownikowi urzędu centralnego. Jednostki, które wdrożyły systemowe zarządzanie ryzykiem, dokonują analizy ryzyk korupcyjnych i sprawozdań w przedmiotowej kwestii w sposób i w terminach wynikających z procedur zarządzania ryzykiem:
Miernik (opis i wartość) – opracowane diagnoza-sprawozdanie/brak diagnozy-sprawozdania.
Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – Realizacja zgodnie z przyjętym w MEN systemem kontroli zarządczej.
Faktyczny sposób wykonania:
 - 1. W zarządzaniu ryzykiem uwzględnia się aspekt zagrożeń korupcyjnych.
 - 2. Raportowanie o ryzyku zagrożenia korupcją kierownictwu MEN, zgodnie z przyjętymi zasadami funkcjonującymi w systemie kontroli zarządczej.
- Zadanie 2. Opracowanie wykazu grup zawodowych (stanowisk) zagrożonych korupcją, przy współpracy instytucji zainteresowanych, środowisk naukowych oraz sektora pozarządowego – w zależności od potrzeb oraz okresowe aktualizowanie wykazu:
Miernik (opis i wartość) – wykaz stanowisk/brak wykazu stanowisk.
Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – w trakcie realizacji, w opisach stanowisk pracy w MEN uwzględnia się zagrożenie korupcją, jeżeli występuje.
Faktyczny sposób wykonania:
W opisach stanowiska pracy w MEN w sekcji „Czynniki szczególnie utrudniające wykonywanie zadań” dyrektorzy komórek organizacyjnych MEN identyfikują ewentualne zagrożenie korupcją.
- Zadanie 3. Opracowanie i wdrożenie systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym oraz sukcesywne jego doskonalenie:
Miernik (opis i wartość) – wdrożone/niewdrożone do kontroli zarządczej zarządzania ryzykiem korupcji;
Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – Aktualnie realizowany jest w tym obszarze etap gromadzenia *know-how*.
Faktyczny sposób wykonania:

⁸ M.P. Nr 93, poz. 953.

1. Wprowadzenie do systemu kontroli zarządczej zarządzania ryzykiem wystąpienia korupcji.
 2. Doskonalenie systemu kontroli zarządczej w aspekcie zarządzania ryzykiem wystąpienia korupcji.
- Realizacja na etapie zapoznawania się z dostępnymi materiałami, wymiana doświadczeń z pracownikami innych urzędów, uczestniczenie w szkoleniach i warsztatach, poświęconych zagrożeniom korupcyjnym w administracji rządowej.
- Zadanie 4. Analizowanie informacji o występowaniu nieprawidłowości w funkcjonowaniu urzędu:
 Miernik (opis i wartość) - analizy/brak analiz;
 Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – Realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami – 100% w zakresie roku 2015.
 Faktyczny sposób wykonania:
 Analiza zawarta w „Ocenie przyjmowania i załatwiania skarg i wniosków w 2014 roku przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, kuratoria oświaty oraz jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Edukacji Narodowej” z 31 marca 2015 r. Wyniki analizy skarg i wniosków Ministerstwo wykorzystuje w pracy bieżącej oraz w procesie planowania kontroli przeprowadzanych przez MEN. Realizacja zadania była na bieżąco monitorowana.
 - Zadanie 5. Organizowanie i prowadzenie szkoleń w zakresie przeciwdziałania korupcji i konfliktowi interesów:
 Miernik (opis i wartość) – plan szkoleń;
 Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika:
 Plan szkoleń na rok 2014.
 Plan szkoleń na rok 2015.
 77 osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu etyki i zagadnień antykorupcyjnych.
 Faktyczny sposób wykonania:
 1. Uwzględnianie w planach szkoleń tematyki etycznej, w tym związanej z korupcją.
 2. Szkolenie pracowników MEN w zakresie etyki zawodowej.
 3. Uczestniczenie przez pracowników MEN w szkoleniach, warsztatach i konferencjach poświęconych zagadnieniom zwalczania korupcji organizowanych w ramach realizacji Rządowego Programu.
 Realizacja planu szkoleń była na bieżąco monitorowana.
 - Zadanie 6. Upowszechnianie wśród pracowników urzędu wiedzy w zakresie zagrożeń korupcyjnych i konfliktu interesów z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej (np. strony intranetowe i internetowe ministerstw/urzędów centralnych):
 Miernik (opis i wartość) – informacje na stronie intranetowej/brak informacji.
 Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – 100%. W intranecie utworzona została (z dniem 13 maja 2011 r. i uaktualniona 19 sierpnia 2015 r.) zakładka „Antykorupcja”.
 Faktyczny sposób wykonania:
 Bieżące uzupełnianie informacji w intranecie w zakładce „Antykorupcja”.
 - Zadanie 7. Opiniowanie w ramach procesu uzgodnień resortowych i międzyresortowych, projektów aktów normatywnych oraz wewnętrznych regulacji pod kątem możliwych zagrożeń korupcyjnych:
 Miernik (opis i wartość) – uwzględnienie/nieuwzględnienie w opiniowaniu aspektu korupcji.
 Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – w trakcie realizacji.
 Faktyczny sposób wykonania:
 Metodyka oceny projektów aktów prawnych pod kątem możliwych zagrożeń korupcyjnych jest w trakcie opracowywania przez podmioty realizujące Rządowy Program.
 W dniu 27 października 2015 r. CBA zorganizowało warsztat, poświęcony temu zagadnieniu.

Zgodnie z harmonogramem termin rozpoczęcia realizacji wszystkich siedmiu zadań określony został na 2015 r., a zakończenia w 2019 r. Koszty realizacji zadań pokrywane były ze środków na bieżącą działalność MEN.

(dowód: akta kontroli str. 311-320)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Plan realizacji zadań/działań Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 w części Ministerstwa Edukacji Narodowej opracowany został z opóźnieniem w stosunku do harmonogramu przyjmowania planów, ujętym w Rządowym Programie. Zgodnie z § 2 uchwały nr 37 Rady Ministrów Program realizowany jest przez organy i podmioty w nim wymienione. Zgodnie z Rządowym Programem na opracowanie planów realizacji zadań/działań w ministerstwach przewidziano 14 tygodni.

Ministerstwo Edukacji Narodowej opracowało Plan realizacji Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019 w marcu 2015 r., a rozpoczęcie zadań/działań zaplanowano na 2015 i 2016 r. (poza działaniem 15.2, dla którego termin rozpoczęcia wskazano rok 2014 w związku z podpisaniem w dniu 5 marca 2014 r. porozumienia pomiędzy CBA a ORE, dotyczącym współpracy w celu realizacji pilotażu projektu edukacyjnego „Etyka nie tylko dla smyka”).

NIK przyjmuje wyjaśnienia Dyrektora Biura Kontroli i Audytu Przemysława Skiby, że terminy opracowania planu realizacji w MEN zadań/działań w zakresie Rządowego Programu związane były z datą utworzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw Koordynacji i Monitorowania Wdrażania „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019” i wytycznych przekazanych na spotkaniu koordynatorów w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w dniu 17 grudnia 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 227-228, 244-267)

2. Stanowisko koordynujące realizację Rządowego Programu utworzone zostało w MEN z miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w Rządowym Programie. Stanowisko koordynatora utworzono w MEN z dniem 9 czerwca 2014 r. Zgodnie z cz. III pkt 1 Rządowego Programu powołanie koordynatorów powinno nastąpić w okresie sześciu tygodni od dnia uchwalenia Rządowego Programu przez Radę Ministrów. W ocenie NIK opóźnienie w powołaniu koordynatora nie wpłynęło na przebieg realizacji Rządowego Programu.

(dowód: akta kontroli str. 73-77)

3. Przekazane do Przewodniczącego Międzyresortowego Zespołu sprawozdanie z realizacji zadań i działań, tj. informacja z realizacji w 2014 r. przez MEN zadań wynikających z Rządowego Programu z dnia 23 kwietnia 2015 r., sporządzona została z opóźnieniem i nie na obowiązującym formularzu.

Zgodnie z § 5 pkt 6 regulaminu prac, który jest załącznikiem do uchwały nr 1/2014 Międzyresortowego Zespołu z dnia 2 grudnia 2014 r., do zadań szefów grup roboczych należy sporządzanie okresowych sprawozdań z realizacji zadań lub działań, zgodnie z załącznikiem nr 2 do regulaminu, wraz z wnioskami i przedstawienie przewodniczącemu do dnia 30 marca każdego roku obowiązywania Programu oraz w każdym innym terminie na prośbę przewodniczącego.

Dyrektor Biura Kontroli i Audytu wyjaśnił, że informacja z realizacji przez MEN w 2014 r. zadań/działań, które zostały zidentyfikowane jako zadania/działania z obszaru ujętego w Rządowym Programie przekazana została na prośbę Ministra Spraw Wewnętrznych, który przewodniczy Międzyresortowemu Zespołowi. Informacja ta nie została sporządzona na obowiązującym formularzu, ponieważ zaproponowany formularz sprawozdawczy jest dokumentem, który odzwierciedla format dokumentów przyjętych do planowania, a zadania/działania realizowane w 2014 r. nie mogły być przedmiotem planowania, gdyż faktycznie proces planowania realizowany był w roku 2015. Prośba o przekazanie informacji o realizowanych w 2014 r. przedsięwzięciach z zakresu Rządowego Programu została przekazana koordynatorom podczas

spotkania w dniu 4 marca 2015 r. W odpowiedzi na tę prośbę 3 kwietnia 2015 r. przekazano informacje o przedsięwzięciach MEN realizowanych w 2014 r. i wpisujących się w obszar objęty Rządowym Programem, a następnie, 23 kwietnia 2015 r. zostało przekazane pismo (podpisane podpisem elektronicznym przez panią Joannę Berdzik – Podsekretarza Stanu w MEN) zawierające informacje o realizacji przez MEN w 2014 r. zadań/działań Programu.

Informacje o realizacji zadań/działań przekazane przez MEN zostały zamieszczone w *Sprawozdaniu z realizacji „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019” za rok 2014.*

(dowód: akta kontroli str. 229-230, 268-310)

4. W harmonogramie planu realizacji zadań stałych określonych w Rządowym Programie został określony tylko termin rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych działań. W związku z tym, w przypadku działań realizowanych w perspektywie czasowej dłuższej niż rok, brak jest możliwości stwierdzenia, jakie elementy działania będą realizowane w poszczególnych latach.

(dowód: akta kontroli str. 311—315)

Zdaniem NIK, w przypadku zadań stałych oraz działań mających na celu wzmocnienie mechanizmów i struktur służących ograniczeniu korupcji, których realizacja rozłożona jest na okres dłuższy niż jeden rok, zasadne byłoby uszczegółowienie harmonogramu prac poprzez określenie konkretnych terminów realizacji elementów poszczególnych działań.

Ocena cząstkowa

W Ministerstwie zapewniono wdrażanie Rządowego Programu, Ministerstwo we właściwy sposób realizowało zadania/działania przyjęte w Rządowym Programie. Określony został sposób realizacji zadań wynikających z Rządowego Programu. Zadania i działania (w tym zadania stałe) Rządowego Programu realizowane są w MEN w ramach funkcjonującego systemu kontroli zarządczej. W Ministerstwie funkcjonują rozwiązania wspierające przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym. Utworzone zostało w Ministerstwie stanowisko koordynujące realizację Rządowego Programu, bez zwiększenia stanu etatowego w urzędzie. Opóźnienie w powołaniu koordynatora Rządowego Programu nie miało wpływu na przebieg wdrażania Rządowego Programu. Powołany w Ministerstwie koordynator ds. realizacji Rządowego Programu opracował plany realizacji działań zawierające mierniki i harmonogram prac (wraz z terminami, oceną ryzyka oraz szacunkowymi kosztami wykonania poszczególnych zadań). Opóźnienie w opracowaniu planu realizacji zadań/działań Rządowego Programu w części MEN w stosunku do harmonogramu przyjmowania planów wynikało z terminu powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019. Zadania realizowane były zgodnie z zapisami Rządowego Programu. Ponadto w harmonogramie planu realizacji zadań stałych został określony tylko termin rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych działań, w związku z czym, w przypadku działań realizowanych w perspektywie czasowej dłuższej niż rok, brak jest możliwości stwierdzenia, jakie elementy działania będą realizowane w poszczególnych latach. W MEN nie zidentyfikowano potrzeby określenia grup zawodowych/stanowisk pracy w oświacie zagrożonych korupcją. W opisach stanowisk kierujący komórką organizacyjną w MEN wskazują, które stanowiska pracy są zagrożone korupcją. Dotychczas nie stworzono wykazu tych stanowisk. Wyniki analizy skarg i wniosków Ministerstwo wykorzystuje w pracy bieżącej oraz w procesie planowania kontroli przeprowadzanych przez MEN.

2. Stan realizacji zadań/działań określonych w Rządowym Programie, dotyczących wzmocnienia mechanizmów i struktur służących ograniczaniu korupcji oraz osiągnięte rezultaty

Opis stanu faktycznego

W ramach Rządowego Programu w zakresie celu: *Wzmocnienie działań prewencyjnych i edukacyjnych* MEN realizuje 10 działań, w tym jedno działanie zaplanowane jest do rozpoczęcia w 2016 r. (14.4), a jedno działanie rozpoczęło się w 2014 r. (15.2).

Zakończenie działań MEN przewidziane jest do 2019 r. Dla dwóch działań (15.1 i 15.2) MEN jest realizatorem wiodącym.

Zadania MEN, mające na celu wzmocnienie działań prewencyjnych i edukacyjnych wyznaczonych w Rządowym Programie, w 2014 i w 2015 r. (wg stanu na 18 listopada 2015 r.) zostały wykonane w następujący sposób:

Działanie z Programu:

1.2. Dokonywanie przez administrację publiczną przy udziale organizacji pozarządowych i społeczeństwa, przeglądu i oceny efektywności działania aktów prawnych pod kątem obniżania ryzyka wystąpienia korupcji, w szczególności w zakresie ograniczania uznaniowości przy podejmowaniu decyzji przez pracowników i urzędników w administracji publicznej, w tym:

- angażowanie instytucji społecznych w diagnozowanie zagrożeń korupcyjnych oraz tworzenie i wdrażanie rozwiązań w zakresie właściwego reagowania na nie;
- sygnalizowanie organom ustawodawczym luk prawnych lub przepisów mających charakter korupcjogenny, dostrzeganych w ramach bieżącej pracy.

Miernik (opis i wartość) – sporządzenie wykazu przepisów prawnych (I etap) – do końca 2015 r. – 100% wykonanie w zakresie I etapu.

Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – proces ciągły, Rejestr Aktów Prawnych oraz BIP MEN aktualizowane są na bieżąco.

Faktyczny sposób wykonania:

1. W Biuletynie Informacji Publicznej publikowane są obowiązujące akty prawne z zakresu prawa oświatowego.

Adres strony: <https://bip.men.gov.pl/pl/akty-prawne/akty-prawne-obowizujce>

2. W aplikacji Rejestr Aktów Prawnych na bieżąco odzwierciedlany jest proces tworzenia dokumentów rządowych, zarządzeń i obwieszczeń oraz materiałów na posiedzenia komisji, Sejmu i Senatu.

Adres strony: <http://srv-app-zpp/rap2014/>

Zadanie audytowe: Organizacja legislacji w MEN jest w trakcie realizacji.

Finansowanie w ramach środków na bieżącą działalność MEN

Działanie z Programu:

1.3. Opracowanie i wdrożenie mechanizmu efektywnego wdrażania wniosków *de lege ferenda* zgłaszanych przez NIK.

Miernik (opis i wartość) – wykonanie w 2015 r. wniosków już skierowanych do instytucji, Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – w trakcie realizacji.

Faktyczny sposób wykonania:

Przegląd wniosków NIK z 2011 r. i lat następnych jest realizowany zgodnie z pismem Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 grudnia 2012 r. (znak: DKN-5212-68(23)/12). Informacja o sposobie wykonania wniosków (w tym *de lege ferenda*) jest przekazywana do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Pismem z dnia 10 czerwca 2015 r. MEN poinformowało KPRM o sposobie wykonania wniosków NIK z kontroli zakończonych w 2014 r.

Finansowanie – ze środków na bieżącą działalność MEN.

Działanie z Programu:

2.2. Wdrożenie rekomendacji z analiz określonych w działaniach od 2.1.1 do 2.1.7., w razie potrzeby wraz ze stosownymi zmianami legislacyjnymi.

Miernik (opis i wartość) – wykonanie rekomendacji wynikających z analiz, w przeciągu roku od ich otrzymania.

Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – do MEN nie skierowano stosownych rekomendacji.

Natomiast z obszaru zadania 2 Rządowego Programu w MEN realizowane były następujące prace:

1. Sporządzono wykaz stanowisk urzędniczych oraz pełnionych funkcji publicznych, objętych obowiązkiem złożenia oświadczenia o stanie majątkowym.
2. Zarządzeniem nr 3 z dnia 9 marca 2012 r. Dyrektor Generalny MEN powołał Zespół ds. analizy oświadczeń majątkowych składanych przez pracowników MEN.

Finansowanie w ramach środków na bieżącą działalność MEN.

Działanie z Programu:

2.3. Przeprowadzenie akcji informacyjnej i szkoleniowej w administracji rządowej i samorządowej, zorganizowanie systemu wymiany najlepszych praktyk. Organizowanie seminariów, konferencji z udziałem ekspertów rządowych, naukowych i pozarządowych na temat rozwiązań obecnie funkcjonujących, dobrych praktyk zagranicznych oraz założeń zmian legislacyjnych, jeśli takie wynikały będą z rekomendacji.

Miernik (opis i wartość) – liczba akcji informacyjnych/szkoleniowych (konferencja, seminaria, warsztaty itp.) – udział lub organizowanie; zorganizowane systemy wymiany najlepszych praktyk.

Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – przy tak sformułowanym mierniku nie można wskazać, jaki jest procentowy wskaźnik wykonania miernika.

Faktyczny sposób wykonania:

1. MEN nie organizowało akcji informacyjnych ani szkoleniowych.
2. Koordynator Rządowego Programu w MEN uczestniczył w pracach nieformalnej grupy Forum Wymiany Doświadczeń.
3. Koordynator i dwóch pracowników MEN uczestniczyli w „Studium kontroli w administracji rządowej – Przeciwdziałanie korupcji”.
4. Koordynator uczestniczył w warsztatach zorganizowanych przez CBA, poświęconych metodyce oceny projektów aktów prawnych pod kątem możliwych zagrożeń korupcyjnych.

Finansowanie w ramach środków na bieżącą działalność MEN.

Działanie z Programu:

12.2. Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z innymi państwami w obszarze przeciwdziałania korupcji.

Miernik (opis i wartość) – liczba inicjatyw.

Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – 0.

Faktyczny sposób wykonania:

1. Do MEN nie skierowano w tym zakresie żadnych wskazań czy oczekiwań związanych z realizacją tego działania.
2. Koordynator Rządowego Programu w MEN 11 lutego 2015 r. uczestniczył w seminarium organizowanym przez Fundację Batorego pn. „Polska polityka antykorupcyjna a wymogi Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji”.

Finansowanie w ramach środków na bieżącą działalność MEN.

Działanie z Programu:

15.1. Realizacja edukacji antykorupcyjnej zgodnie z celami i treściami nauczania określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego – MEN jest realizatorem wiodącym.

Miernik (opis i wartość) – liczba uczniów.

Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – 100%.

Realizacja zadania ma charakter ciągły.

Zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego w roku szkolnym 2013/2014 (wg stanu na 30 września 2013 r.) kształciło się 2 662 508 uczniów, w roku szkolnym 2014/2015 (wg stanu na 30 września 2014 r.) kształciło się 2 816 741 uczniów.

Faktyczny sposób wykonania: od roku szkolnego 2009/2010 w podstawie programowej kształcenia ogólnego obecne są cele i treści nauczania w zakresie problematyki antykorupcyjnej:

1. Edukacja antykorupcyjna na III etapie edukacyjnym (gimnazjum) realizacja treści nauczania przedmiotów: wiedza o społeczeństwie, etyka;
2. Edukacja antykorupcyjna na IV etapie edukacyjnym (szkoły ponadgimnazjalne) realizacja treści nauczania przedmiotów: wiedza o społeczeństwie – zakres podstawowy i rozszerzony, podstawy przedsiębiorczości, etyka, ekonomia w praktyce, historia i społeczeństwo – przedmiot uzupełniający.

Finansowanie w ramach części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.

Działanie z Programu:

15.2. Upowszechnianie materiałów dydaktycznych i informacyjnych wspomagających nauczycieli w realizacji zagadnień dotyczących przeciwdziałania korupcji – MEN jest realizatorem wiodącym.

Miernik (opis i wartość) – 219 szkół podstawowych uczestniczy w realizacji programu „Etyka nie tylko dla smyka”.

Opublikowane scenariusze zajęć na portalu Scholaris (5 szt.).

Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – 100 %.

Faktyczny sposób wykonania:

1. Wyznaczono 20 koordynatorów regionalnych projektu „Etyka nie tylko dla smyka”.
2. Został opracowany Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej – wersja pilotażowa.
3. Przeszkolono z wykorzystaniem poradnika 236 liderów edukacji wczesnoszkolnej, którzy pracują dalej z nauczycielami klas 1-3 w 219 szkołach podstawowych.
4. 12 czerwca 2015 r. odbyło się seminarium, podsumowujące pilotaż projektu.

W dniu 18 czerwca 2015 r. MEN złożyło wniosek o dofinansowanie z rezerwy celowej budżetu państwa realizacji w 2015 r. zadania Rządowego Programu w zakresie realizacji przedsięwzięcia pn. *Etyka nie tylko dla smyka – redakcja, druk i dystrybucja publikacji „Etyka nie tylko dla smyka. Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej” – etap pierwszy – popilotażowy.*

Na posiedzeniu Międzyresortowego Zespołu w dniu 30 lipca 2014 zdecydowano, że wniosek MEN na realizację w 2015 r. zadań Rządowego Programu z rezerwy celowej będzie rekomendowany jako wniosek rezerwowy w sytuacji powstania oszczędności przy wykonaniu innych wniosków. Uzasadniając decyzję stwierdzono, że zakres przedsięwzięcia nie mieści się w głównych obszarach życia społecznego najbardziej zagrożonych korupcją.

Publikacja na portalu Scholaris scenariuszy zajęć na temat korupcji:

- *Patologie współczesnej władzy – jak walczyć z korupcją?*
- *Pokaz ilustracji wprowadzający w zagadnienia walki z korupcją.*
- *Co nazywamy korupcją?*
- *Strona Serwisu Edukacji Antykorupcyjnej.*
- *Legitymizacja władzy państwowej.*

Finansowanie ze środków na bieżącą działalność ORE.

Działanie z Programu:

15.3. Organizowanie spotkań (konferencji) przedstawicieli organizacji pozarządowych, szkół wyższych i organów przeciwdziałających i zwalczających korupcję w celu wymiany wiedzy i doświadczeń.

Miernik (opis i wartość) – liczba spotkań/konferencji (pięć konferencji).

Procentowy wskaźnik realizacji zaplanowanego miernika do wykonanego miernika – 89 konferencji.

Miernik znacznie przekroczony. Wykorzystano konferencje organizowane dla dyrektorów szkół w zakresie nowych zasad zaopatrzenia uczniów w podręczniki i w ich trakcie przekazano informacje związane z działaniami antykorupcyjnymi.

Faktyczny sposób wykonania:

W organizowanych w całym kraju konferencjach dla dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów dotyczących nowych zasad zaopatrzenia uczniów w podręczniki szkolne była poruszana tematyka antykorupcyjna. Dla dyrektorów szkół podstawowych zorganizowano 64 konferencje (udział wzięło 12 336 uczestników), natomiast dla dyrektorów gimnazjów takich konferencji było 25 (6 153 uczestników).

Finansowanie kosztów udziału pracowników MEN w konferencjach w ramach środków własnych MEN.

Działanie z Programu:

15.6. Tworzenie i realizacja społecznych programów z zakresu edukacji antykorupcyjnej kierowanych do społeczeństwa w środkach masowego przekazu, z wykorzystaniem mediów społecznościowych.

Miernik (opis i wartość) – liczba społecznych programów.

Faktyczny sposób wykonania:

W 2015 r. w MEN nie realizowano społecznych programów z zakresu edukacji antykorupcyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 321-335, 336-494)

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli w Ministerstwie realizowane były we właściwy sposób działania określone w Rządowym Programie, dotyczące wzmocnienia mechanizmów i struktur służących ograniczeniu korupcji. Dokonano przeglądu i oceny efektywności działania aktów prawnych pod kątem obniżenia ryzyka wystąpienia korupcji, w szczególności w zakresie ograniczenia uznaniowości przy podejmowaniu decyzji przez urzędników administracji publicznej, opracowano i wdrożono mechanizm efektywnego wdrażania wniosków *de lege ferenda* zgłaszanych przez NIK, realizowano edukację antykorupcyjną zgodnie z celami i treściami nauczania określonymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Upowszechniano materiały dydaktyczne i informacyjne wspomagające nauczycieli w realizacji zagadnień dotyczących przeciwdziałania korupcji, w tym: powstał program „Etyka nie tylko dla smyka”, w którym uczestniczy 219 szkół podstawowych, przeprowadzono seminarium podsumowujące pilotaż projektu, opublikowano na portalu Scholaris pięć scenariuszy zajęć na temat korupcji. W organizowanych w całym kraju konferencjach dla dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów, dotyczących nowych zasad zaopatrzenia uczniów w podręczniki szkolne była poruszana tematyka antykorupcyjna.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁹, wnosi o:

1. Terminowe sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań/działań Rządowego Programu.
2. Podjęcie działań w celu uszczegółowienia harmonogramu realizacji zadań stałych oraz działań 15.1 i 15.2 w ramach zadania nr 15, których realizacja rozłożona jest na okres dłuższy niż jeden rok, poprzez określenie konkretnych terminów realizacji elementów poszczególnych działań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 3 ustawy o NIK Pani Minister przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

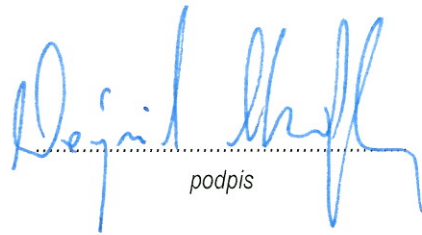
⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096; dalej „ustawa o NIK”.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 29 stycznia 2016 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Kutyla

podpis